

Khai thác bền vững nguồn tài nguyên nước

Thứ hai, 21/03/2016 22 giờ 17 GMT+0

Nước là nguồn tài nguyên thiên nhiên đóng vai trò quan trọng trong hầu hết các hoạt động đảm bảo cho cuộc sống, sức khỏe của con người và các hệ sinh thái. Nước không chỉ sử dụng cho sinh hoạt, ăn uống của con người mà còn dùng cho sản xuất lương thực, năng lượng và các hoạt động phát triển kinh tế- xã hội khác. Thời gian qua, nhận thấy tầm quan trọng của nước, Sở Tài nguyên và Môi trường (TN&MT) TP Cần Thơ cùng các cấp, các ngành chức năng thành phố tích cực thực hiện nhiều biện pháp nhằm quản lý, khai thác bền vững các nguồn tài nguyên này.

Nguồn nước đang suy giảm

Cần Thơ có hệ thống sông ngòi khá chằng chịt, cung cấp nguồn nước ngọt quanh năm. Sông Hậu là con sông lớn nhất với tổng chiều dài chảy qua thành phố là 55 km, đoạn qua Cần Thơ có chiều rộng khoảng 1,6km. Tổng lượng nước sông Hậu đổ ra biển khoảng 200 tỉ m³/năm (chiếm 41% tổng lượng nước của sông Mê Kông), lưu lượng nước bình quân tại Cần Thơ là 14.800m³/giây. Bên cạnh đó, còn có nhiều hệ thống sông rạch và kênh mương lớn như: Sông Cần Thơ, Ô Môn, Bình Thủy, kênh Thốt Nốt, Cái Sắn, Thơm Rơm... kết nối với sông Hậu để cung cấp nước cho các khu vực nội đồng. Thời gian qua, TP Cần Thơ cũng có nguồn nước mưa khá dồi dào do hằng năm có khoảng 6 tháng có mưa, lượng mưa trung bình 1.700mm/năm. Nguồn nước dưới đất tại thành phố có trữ lượng phong phú và nằm nông, phân bố từ 60-330m, thuận tiện khai thác. Chất lượng nước ngầm được xác định phần lớn là nước nhạt, nằm trong các tiêu chí cho phép phục vụ sinh hoạt và sản xuất. Tuy nhiên, các nguồn tài nguyên nước tại thành phố không phải là vô tận mà đang có xu hướng bị suy giảm.

Ông Lương Hồng Tân, Phó Trưởng phòng Tài nguyên khoáng sản, nước và khí tượng thủy văn, Sở TN&MT TP Cần Thơ, cho biết: "Cả nguồn nước mặt, nước mưa, nước ngầm tại thành phố đều phong phú, với trữ lượng khá lớn và dồi dào. Tuy nhiên, các nguồn nước này đều có dấu hiệu suy giảm trong thời gian gần đây. Đặc biệt, số lượng các nguồn nước mặt và lượng mưa thay đổi và phân bố không đều, có lúc thừa nhưng lúc lại thiếu. Đáng ngại là nguồn nước mặt đến từ ngoài lãnh thổ Việt Nam theo sông Mê Công nên chúng ta không chủ động được nguồn cấp nước. Đối với nước mưa cũng không chủ động được nguồn cấp nước do phụ thuộc tình hình thời tiết". Theo nhận định của Sở TN&MT, các nguồn nước mặt và nước mưa tại thành phố thường rất dồi dào trong mùa lũ và mùa mưa, nhưng lại giảm thấp vào các tháng mùa nắng- thời điểm mà nhiều người có nhu cầu nước phục vụ các hoạt động sản xuất và sinh hoạt. Gần đây, nước lũ lại có xu hướng về

ít hơn trước và nguồn nước nhiều sông rạch tại TP Cần Thơ, các tỉnh vùng ĐBSCL cũng bị suy giảm cả về số lượng lẫn chất lượng do ảnh hưởng bởi các đập thủy điện ở thượng nguồn. Cùng đó, các hoạt động khai thác, xả rác thải, nước thải trong các hoạt động sản xuất và sinh hoạt của con người đã tác động xấu đến chất lượng nước.

TP Cần Thơ có nguồn tài nguyên nước mặt dồi dào nhưng nhiều nơi vẫn có nguy cơ bị thiếu nước sản xuất trong mùa nắng.

Do ảnh hưởng biến đổi khí hậu, lượng nước mưa quan trắc trong 30 năm trở lại đây cũng ghi nhận có chiều hướng giảm do số lượng mưa ít đi và mưa có tính cục đoạn, tần suất lớn gây ngập lụt, thiệt hại cho sản xuất. Đối với nước ngầm, do trước đây việc khai thác phục vụ sinh hoạt hộ gia đình không cần phải xin phép nên số lượng giếng khoan lấy nước ngầm gia tăng nhanh làm mực nước ngầm liên tục sụt giảm, nhất là những nơi nguồn nước mặt có dấu hiệu ô nhiễm hoặc chưa có hệ thống cấp nước máy. Hiện nay, lưu lượng nước ngầm tại thành phố vẫn còn nằm trong ngưỡng cho phép theo quy định nhưng mực nước tĩnh đo được bị giảm đáng kể so với trước đây.

Tăng cường quản lý tài nguyên nước

Xác định được tầm quan trọng của tài nguyên nước, những năm qua Sở TN&MT thành phố kịp thời tham mưu các cấp thẩm quyền thành phố ban hành các văn bản pháp lý phục vụ công tác quản lý nhà nước đối với tài nguyên nước như: quy định về cấp giấy phép khai thác sử dụng nước mặt, nước dưới đất, xả nước thải vào nguồn nước... Bên cạnh đó, tích cực phối hợp với các bên có liên quan để đẩy mạnh công tác thông tin, tuyên truyền pháp luật và nâng cao nhận thức của mọi người trong việc bảo vệ, khai thác bền vững các nguồn tài nguyên nước.

Theo Sở TN&MT TP Cần Thơ, nhờ sự quan tâm chỉ đạo của UBND TP Cần Thơ đã kịp thời ban hành các văn bản quản lý nhà nước theo thẩm quyền. Đặc biệt, từ năm 2008 khi UBND thành phố ban hành các chủ trương, chính sách quản lý chặt việc quản lý, khai thác nước dưới đất, nguồn nước dưới đất tại thành phố đã được quản lý chặt chẽ nhằm đảm bảo việc khai thác, sử dụng tiết kiệm, hiệu quả và bền vững. Cụ thể, nơi nào đã có hệ thống cấp nước máy đảm bảo cung cấp về số lượng, chất lượng nước thì thành phố không cấp mới giấy phép khai thác nước dưới đất và chỉ gia hạn giấy phép để các tổ chức, cá nhân có thời gian chuyển sang xài nước máy. Đồng thời tích cực kiểm tra, hướng dẫn các tổ chức, cá nhân trám lấp các giếng khoan ngược ngầm không còn sử dụng.

Từ năm 2015 đến nay, UBND TP cần Thơ chỉ cấp mới 11 giấy phép khai thác nước dưới đất với tổng lưu lượng 5.596m³/ngày đêm (trong đó phần lớn là cấp phép khai thác cho các công trình cấp nước tập trung của chương trình nước sạch nông thôn) và gia hạn 7 giấy phép khai thác nước dưới đất. Thành phố cũng cấp 2 giấy phép khai thác nước mặt, tổng lưu lượng khai thác 260m³/ngày đêm; cấp 18 giấy phép xả thải vào nguồn tiếp nhận, tổng lưu lượng 5.326m³/ngày đêm. Phục vụ cho công tác quản lý tài nguyên và bảo vệ tài nguyên nước, TP Cần Thơ cũng đã và đang đưa vào vận hành các khu xử lý nước thải tập trung tại các khu công nghiệp trên địa bàn thành phố như: Khu công nghiệp Trà Nóc, khu công nghiệp Thốt Nốt... nhằm xử lý nước thải trước khi xả vào nguồn nước mặt. Bên cạnh đó, thành phố cũng tranh thủ sự hỗ trợ của các bộ ngành Trung ương, các tổ chức quốc tế và huy động các nguồn lực đầu tư tại địa phương để triển khai đầu tư xây dựng nhiều trạm cấp nước sạch tập trung nhằm cung cấp nước sạch cho người dân. Triển khai thực hiện nhiều công trình, dự án nhằm quản lý, sử dụng tốt các nguồn tài nguyên nước và ứng phó với biến đổi khí hậu, nước biển dâng.

Đáng chú ý là dự án "Nâng cao khả năng chống chịu của TP Cần Thơ để ứng phó với xâm nhập mặn do biến đổi khí hậu gây ra" được TP Cần Thơ triển khai thực hiện từ tháng 3-2012 đến tháng 12-2014, với tổng kinh phí 521.414 USD, do Quỹ Rockefeller tài trợ. Dự án có 6 hợp phần gồm: Thiết lập các trạm quan trắc độ mặn tự động và truyền dữ liệu; hệ thống quản lý và công bố số liệu; xây dựng ngưỡng xâm nhập mặn và hành động ứng phó; nâng cao nhận thức của người dân; thí điểm mô hình ứng phó với xâm nhập mặn; tổ chức giám sát và đánh giá. Dự án đã lắp đặt 8 trạm quan trắc độ mặn tự động tại các địa điểm như: cảng Cái Cui (quận Cái Răng), vàm sông Cần Thơ (quận Ninh Kiều), cảng Cần Thơ (quận Bình Thủy), sông Ô Môn (quận Ô Môn), sông Cái Sắn thị trấn Thạnh An (Vĩnh Thạnh) và lắp đặt tại huyện Phong Điền (TP Cần Thơ), huyện Tân Hiệp (tỉnh Kiên Giang), huyện Châu Thành A (tỉnh Hậu Giang).

Theo Phó Giám đốc Sở TN&MT TP Cần Thơ Nguyễn Minh Thế, thời gian qua nhờ có 8 trạm quan trắc độ mặn tự động được đặt trên các tuyến xâm nhập mặn hướng về Cần Thơ nên thông tin về tình hình xâm nhập mặn được cập nhật liên tục, kịp thời và chính xác. Cùng với các trạm quan trắc độ mặn, hiện Sở TN&MT thành phố cũng đang quản lý, vận hành 2 trạm quan trắc chất lượng nước mặt (gồm 1 trạm đặt tại khu đô thị trung tâm thành phố, gần vị trí lấy nước đầu vào của Công TNHH MTV cấp thoát nước Cần Thơ và 1 trạm tại khu công nghiệp Trà Nóc) giúp cập nhật liên tục tình hình chất lượng nguồn nước mặt tại thành phố để phục vụ tốt cho công tác quản lý, bảo vệ nguồn tài nguyên nước.

Bài, ảnh: VĂN CÔNG